

**Den Boer P. J., Mols P. J. M., Szyszko J. (red.) 1993 –
Dynamics of populations – Agricultural University,
Warsaw, ss. 111. [ISBN 83-86241-01-2]**

Są to materiały z konferencji, która odbyła się w Smolarni w dniach od 9 do 15 września 1992 roku. Szkoda, że część polskich ekologów dowiaduje się o takich spotkaniach dopiero wtedy, gdy ukażą się drukiem wygłoszone tam referaty. Spis treści wyjaśnia, dlaczego tak jest. Otóż autorzy tekstów, jeśli nie pochodzą z Niemiec lub Holandii, to pracują w SGGW albo są pracownikami Lasów Państwowych (z bardzo nielicznymi wyjątkami, które widać po dokładnym przestudiowaniu spisu treści). Konferencja pomyślana była od początku jako spotkanie bardzo ograniczonego grona osób.

Wśród autorów są dwa bardzo znane nazwiska: Pieter Johannes den Boer, ekolog holenderski, twórca hipotezy „*spreading of risk*” próbującej wytłumaczyć regulację i stabilizację populacji, hipotezy, która trafiła do podręczników ekologii, oraz Helmut Zwölfer – ekolog bardzo znany na świecie i otoczony szacunkiem w Niemczech. Dzięki tym dwóm ekologom książka nabiera szczególnej wartości. Tylko bowiem ktoś, kto od dziesięcioleci zajmuje się analizowaniem dynamiki populacji, może z dystansu, bez emocji i z rezerwą spojrzeć na uprawianą przez siebie dyscyplinę naukową. Tylko ktoś z takim stażem, jak Zwölfer czy den Boer, może pamiętać, o czym mówiło się na sympozjach dwadzieścia lub trzydzieści lat temu. A mówiło się wtedy rzeczy, które teraz powtarzamy nie wiedząc, że to nie my pierwsi na nie zwróciliśmy uwagę.

Książkę otwierają dwa teksty napisane przez den Boera i Zwölfera, przypominające konferencję w Oosterbeek w roku 1970 poświęconą właśnie dynamice populacji. Przez chwilę mamy możliwość wczuć się w atmosferę tamtych lat, dowiedzieć się, o czym dyskutowano wtedy w Oosterbeek i co się działo w ekologii na świecie. Zwölfer ponadto wymienia te dziedziny ekologii związane z dynamiką populacji, w których w ostatnich dwudziestu paru latach dokonał się istotny postęp.

Dalej następują króciutkie teksty Joannesa Reddingiusa o teorii regulacji populacji, den Boera o hipotezie „*spreading of risk*” oraz Henka Woldy i Briana Dennisa o statystycznych metodach wykrywania zależności od zagęszczenia w szeregach czasowych będących zapisem zmian liczebności populacji.

Kolejne rozdziały książki obejmują zagadnienia związane z dynamiką i różnorodnością zespołów owadów oraz znaczeniem czynników biocenotycznych dla dynamiki populacji, dynamiką metapopulacji (na przykładzie populacji owadów i małych ssaków), biologicznym zwalczaniem szkodliwych owadów oraz dynamiką owadów zamieszkujących lasy.

Na końcu każdej pracy zamieszczonej w tej książce znajduje się krótkie streszczenie dyskusji, która toczyła się wtedy, gdy referat pod tym samym tytułem wygłaszany był na konferencji w Smolarni. Pozwala to czytelnikowi odtworzyć atmosferę panującą na konferencji i zorientować się, jakimi drogami biegły myśli jej uczestników.

Książkę kończy zapis ogólnej dyskusji podsumowującej obrady konferencji w Smolarni oraz prezentacja propozycji projektów badawczych zgłoszonych przez stronę polską, a dotyczących badania owadów leśnych.

Prace zawarte w książce, tam gdzie odnoszą się do badań eksperymentalnych, wyraźnie ograniczone są do zagadnień entomologii leśnej. Stoi to jakby w sprzeczności z bardzo ogólnym tytułem książki. Szkoda, że wszystkie teksty są bardzo krótkie. Przypominają niemalże streszczenia referatów przysyłanych na konferencje. Ogranicza to bardzo zakres zawartych w nich treści i zubaża tę książkę, którą należy ocenić jako dobrą pozycję w polskiej literaturze ekologicznej ostatnich lat.

Janusz Uchmański